

Departementet for Børn, Unge og Familier
ian@nanog.gl

3. november 2022

Handicaptalsmandsinstitutionen Tilioqs høringsvar til høring vedrørende Handlingsplan for efterlevelse af FN's Konvention om Barnets Rettigheder

Departementet for Børn, Unge og Familier har anmodet Handicaptalsmandsinstitutionen om at komme med eventuelle bemærkninger til "Handlingsplan for efterlevelse af FN's konvention om Barnets Rettigheder".

Handicaptalsmanden takker for denne mulighed for at kommentere på høringen.

På baggrund af departementets udkast har Handicaptalsmandsinstitutionen følgende bemærkninger:

Tilioqs arbejde tager udgangspunkt i Handicapkonventionen. I forhold til denne konvention er det vigtigt at sætte særligt fokus på **Artikel 7 – Børn med handicap** som pålægger Grønland at sørge for at børn med handicap har de samme rettigheder på lige fod med andre børn.

På samme vis har børnekonventionens **artikel 23** et særskilt fokus på børn med handicaps ret til "et indholdsrigt og menneskeværdigt liv under forhold, der sikrer værdighed, fremmer selvtillden og medvirker til barnets aktive deltagelse i samfundslivet". Nogle gange skal der tages visse hensyn for, at børn med handicap har mulighed for at deltage i samfundslivet på lige fod med alle andre og dermed nyde godt af de mange initiativer, der er i "Handlingsplan om efterlevelse af FN's konvention om Barnets Rettigheder".

Det er Tilioqs overordnet kommentar til nærværende handlingsplan, at disse to artikler bør indtænkes og indgå løbende igennem hele handlingsplanen, for at sikre at børn med handicap bliver husket i alle initiativer. Alt for tit ser vi at børn med handicap i alle sammenhænge bliver glemt og ikke tænkt med i alle sammenhænge.

Mainstreaming

Tilioq finder det meget positivt, at der i handlingsplanen er et særskilt initiativ om handicap jf. **Initiativ 10: National handlingsplan for efterlevelse af FN's Handicapkonvention**. Børn med handicap er på samme måde som alle andre børn dækket af FN's konvention om Barnets Rettigheder og har ret til at nyde de samme menneskerettigheder, som alle andre børn.

Det fremgår dog, at trods **Initiativ 10** regnes som et særskilt og nyt initiativ i denne handlingsplan, så **gås der ikke i denne handlingsplan i dybden med initiativer på handicapområdet jf. s. 23**. Tilioq har flere gange fremhævet, at der er behov for et særskilt fokus på børn med handicap i politiske tiltag for børn for at sikre, at denne målgruppe bliver husket i disse initiativer, og at der tages de nødvendige tiltag for at inddrage børn med handicap i alle relevante initiativer¹.

¹ Se f.eks. Tilioqs høringsvar til 'Naalakkersuisuts familiepolitik 2020-2030'
<https://tilioq.gl/media/ibyfyu0z/hoeringsvar-tilioq-familiepolitik.pdf>

I FN's konvention for rettigheder for personer med handicaps er en generel forpligtelse til at konventionen skal gælde inden for alle relevante politikker, dette er bedre kendt under begrebet mainstreaming. Ud fra dette princip kan efterlevelsen af FN's handicapkonvention ikke kun isoleres til en handlingsplan på handicapområder, men skal også eksplicit indtænkes i andre politikker herunder en børnepolitisk handlingsplan.

Tilioq foreslår derfor, at initiativ 10 ligeledes indeholder en metode til at sikre, at børn med handicap eller særlige behov sikres inkluderet som en særskilt målgruppe i alle andre relevante initiativer i handlingsplanen for "Handlingsplan for efterlevelse af FN's konvention om Barnets Rettigheder".

Helt gennemgående ser vi det som en mangel, at der ikke i en handlingsplan som nærværende på børneområdet sikres mainstreaming af handicapområdet. At dette ikke indskrives, således at vi sikrer inddragelse af børn med handicap i samfundet, skole- og fritidslivet. Når man ikke vægter at drage denne gruppe reelt ind i en så vigtig handlingsplan som denne risikerer vi, at gruppen fortsat svigtes og der ingen reelle forbedringer kommer. Det gælder stort set samtlige afsnit.

I forhold til 7.0 Beskyttelse mod vold, overgreb og misbrug vil Tilioq i særdeleshed nævne, at det er uheldigt, at der ikke er særligt fokus på, at børn med handicap også her er særligt udsat for vold, overgreb og misbrug og initiativer til at modarbejde dette.

Børn med Handicap

Initiativet 10 er lige nu baseret på en endnu ikke vedtaget (end ikke færdigskrevet) handlingsplan for efterlevelsen af FN's Konvention om rettigheder for personer med handicap generelt, og har ikke et særskilt fokus på børn med handicap. Således er der f.eks. nævnt initiativer, der ikke har direkte indvirkning på børn med handicaps deltagelse i samfundet. Her kan f.eks. fremhæves tiltaget om at skabe et mere rummeligt arbejde for personer med handicap.

Det forslås derfor at **initiativet 10** udbygges med specifikke målsætninger for, hvordan man vil opnå de visioner, der er nævnt på s. 24, om børn med handicaps inddragelse i kritiske samfundsinstitutioner som skole og i det sociale liv såsom at have venner og adgang til fritidsinteresser og sport.

Det kunne ligeledes være ønskeligt at hæve ambitionsniveauet på den korte liste over visioner. Det ville eksempelvis være ønskeligt at have en vision om at retten til uddannelse blev sikret. Visionen om at "Bevare tilknytning til deres forældre" bedes forklaret samt årsagen til den er øverst; udgangspunktet må vel være at barn og forældre er sammen. Det kunne ønskes at listen var mere ambitiøs.

I forhold til **8.0 Uddannelse og udvikling, 8.1 Status på området, s.34** er der igennem hele handlingsplanen og særligt i dette afsnit manglende fokus på undervisning af børn med handicap. Det nævnes i dette afsnit kort – det erkendes fx "Desværre kæmper den grønlandske folkeskole med at sikre kvalitet i undervisningen, særligt i byggerne og til børn med særlige behov." Der er dog ikke en visioner eller målsætning for, hvordan dette løses.

Her fremhæves betydningen af fællesskab, klassekammerater ligeledes, men helt uden at nævne, at børn med handicap er ekstra udsatte for ensomhed og for at blive holdt uden for fællesskaber. Der omtales, at

Samt Tilioqs hørings svar til 'Inuuneritta III: Rammen om det gode børneliv'
<https://tilioq.gl/media/e4rk02xi/tilioq-hoeringssvar-inuuneritta-iii.pdf>

Grønlands Idrætsforbund har en målsætning om, at Grønland skal være verdens mest fysiske land i 2030. Her peges samtidig peger på vigtigheden af, at børn og unge indgår i sociale fællesskaber, der understøtter deres sundhed og trivsel. Da finder vi det, i Tilioq, vigtigt at påpege at børn med handicap i særlig grad kan opleve at stå udenfor de sociale fællesskaber, hvis fælles aktiviteter som idræt og sport ikke er og fortsat ikke bliver gjort tilgængelige for dem. Derfor peger vi på, at det er vigtigt at sådanne målsætninger bliver realiseret på inkluderende vis, **der gør det muligt for børn med handicap at deltage i idræt og sport på lige fod med andre børn**, som f.eks. ved at de følges med en støtteperson eller ved at tage andre hensyn.

I forhold til **8.2 Igangværende initiativer, Øget fokus på specialundervisning og inklusion, s.36** finder Tilioq det positivt, at der er igangsat et ordblindeprojekt, der sættes fokus på at opspore børn med læsevanskeligheder, samt at der opfordres til et samarbejde mellem Folkeskolen og Pissassarfik. Dog efterspørger Tilioq metoder og praksisstrategier for, hvordan sådan et samarbejde skal udformes i praksis, så der bliver fulgt op på opfordringen.

Ligeledes finder vi det positivt, at der bliver gjort opmærksom på problematikken, at specialundervisnings elever bliver fritaget for deltagelse ved trintest og folkeskolens afgangsprøver. **Alle børn har ret til uddannelse også børn med handicap**, derfor skal undervisning, test og prøver som folkeskolens afgangsprøve gøres tilgængelige, så f.eks. børn med et autismespektrum eller ADHD kan deltage med de hjælpemidler og i de rammer, der muliggør deres deltagelse.

I forhold til **8.3 Kommende og nye initiativer, Nyt initiativ 19: Strategi mod mobning, s.39** ved Tilioq, at mange børn med handicap bliver mobbet og at de i højere grad er i risiko for at blive udsat for mobning. Derfor er det vigtigt, at der på skole- og uddannelsesområdet bliver udbredt en forståelse for mennesker, der lever med et handicap. Dette foreslår vi kan gøres ved brug af undervisning i handicapforståelse således, at flere børn og unge får kendskab til og forståelse for, hvad det vil sige at leve med et handicap. Dette håber Tilioq, bliver tænkt ind i de indsatser mod mobning, som bliver lavet i fremtiden.

5.0 Børns Stemme

FN's konvention om personer med handicaps rettigheder **Artikel 7 om Børn med Handicap** indeholder en forpligtelse til et særligt fokus på at børn med handicap skal sikre at børn med handicap modtager handicap- og alderssvarende bistand for på lige fod med alle andre børn at virkeliggøre deres ret til frit at udtrykke deres synspunkter i alle forhold vedrører dem selv

Den anbefales derfor fra Tilioq at der indskrives specifikke mål, for hvordan der sikres inddragelse af børn med handicap i alle indsatser under afsnit **5.0 Børns stemmer**. Herunder at alt inddragelse er tilgængeligt for alle børn med handicap og at børn med handicap sikres den nødvendige støtte til at få deres stemme hørt.

Opbygning, implementering, finansiering og rapportering.

Handlingsplanen referer til mange forskellige allerede eksisterende eller kommende initiativer og handlingsplaner indenfor andre områder, som har et relevant bidrag til efterlevelse af konventionen. Tilioq finder det positivt, at synergier mellem allerede eksistere og fremtidige tiltag indtænkes i nærværende handlingsplan. Disse andre initiativer fylder dog meget i nærværende dokument, og overskygger for de direkte tiltag, der tages i denne handlingsplan for at opfylde børnekonventionen.

Handlingsplanens nuværende opbygning gør det svært at skelne mellem helt nye initiativer, der skal oprettes i forbindelse med opfyldelsen af denne handlingsplan, allerede eksisterende tiltag, som skal udbygges, og tiltag som er placeret i andre indsatsområder som f.eks. handlingsplan om forebyggende

arbejde i familier eller handlingsplan om efterlevelse af FN's handicapkonvention. Det foreslås derfor, at de forskellige typer af tiltag i højere grad adskilles eller tydeliggøres således, at der fokuseres på initiativer, der skal oprettes eller udbygges, implementeres, finansieres og afrapporteres indenfor rammerne af denne handlingsplan. En klarere skelnen vil gøre det væsentligt nemmere for rettighedsorganisationer og andre civilsamfundsaktører at følge implementeringen af nærværende handlingsplanen.

Hertil bemærkes det yderligere, at der generelt er behov for yderligere konkretisering af handlingsplanens målsætninger således, at strategien har specifikke, konkrete og målbare målsætninger. Overordnet foreslås det derfor, at der i stedet for overordnede visioner for hvert initiativ opstilles konkrete målbare målsætninger for, hvad de forskellige initiativer skal opnå inden 2030.

Tilioq ser desuden med bekymring på, at der ikke er beskrevet, hvordan handlingsplanen skal finansieres. Når der ikke på forhånd er afsat konkrete midler til sådanne initiativer, er det Tilioqs erfaring, at de ofte glemmes eller nedskaleres væsentlig, når de skal implementeres.

Med venlig hilsen

Anja Hynne Nielsen
Handicaptalsmand

